

Vergaderjaar 2000–2001

24 036

Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit

Nr. 177

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN ECONOMISCHE ZAKEN, VAN FINANCIËN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 22 november 2000

1. Inleiding

Op een aantal fronten wordt gewerkt aan vergroting van doelmatigheid en effectiviteit van overheidsuitgaven. Onderzoek, veelal in interdepartementaal verband gedaan, is daarbij een belangrijk hulpmiddel. De onderzoeksinspanningen zijn niet alleen gericht op het rechtstreeks bereiken van efficiencyverbeteringen, maar ook op het vormgeven van, wat genoemd zou kunnen worden, een meer zakelijke overheid. Er is overigens geen panklare definitie voor het begrip zakelijke overheid, noch bestaat slechts één traject hoe daar te komen.

Lange tijd heeft de overheid zich op verbetering van het beleid en van de uitvoering door de eigen organisatie gericht. Dat zal ook in de toekomst moeten gebeuren. Het wordt echter op een aantal fronten duidelijk dat de overheidsorganisatie haar grenzen kent bij het streven naar efficiency- en kwaliteitsverbeteringen in de uitvoering van publieke taken c.q. voorzieningen. Win-win situaties blijken haalbaar door de marktsector een uitgebreidere rol toe te bedelen in de uitvoering van publieke taken, waarbij de overheid zich meer en meer ontpopt als een effectieve opdrachtgever, regelgever en toezichthouder. Van geval tot geval moeten – soms fundamentele – afwegingen worden gemaakt. Daarbij zijn vragen aan de orde als wat behoort tot het publieke belang, wat kan worden uitbesteed, waar kan invoering van marktelementen helpen om resultaten te verbeteren, hoe kunnen organisatie en financieringsstromen in de publieke sector zo worden ingericht dat prikkels de goede kant kunnen uitwerken, etcetera.

In het licht van de hierboven geschetste verzakelijking van de overheid, streeft het kabinet sinds zijn aantreden naar een gecontroleerde verbreding van publiek-private samenwerking (pps)¹. Bij pps wordt meerwaarde gerealiseerd door taken en risico's die beter door de marktsector worden beheerst, over te dragen aan private partijen. De private sector krijgt

¹ Voortgangsrapportages PPS, april en december 1999.

daarbij een meer uitgebreide rol bij de realisatie, de instandhouding én de exploitatie van tal van investeringsprojecten.

Recentelijk zijn twee rapporten beschikbaar gekomen die behulpzaam zijn bij het verder vormgeven aan een meer zakelijke overheid. In de eerste plaats betreft dit het rapport over het interdepartementale beleids-onderzoek «Ontwikkeling instrumentarium competitieve dienstverlening». Dit onderzoek maakt deel uit van de IBO-ronde 1999–2000¹. Strikt genomen betreft het hier twee rapporten: voor het Ministerie van Defensie is in de vorm van een handboek aangegeven hoe het instrument van competitieve dienstverlening (CDV) kan worden gehanteerd. Daarnaast is voor een rijksbrede toepassing een concept handboek ontwikkeld, dat in grote mate overeenkomt met het handboek voor Defensie. Tenzij anders vermeld, wordt hierna geen onderscheid gemaakt tussen deze twee handboeken. Beide handboeken zijn bij deze brief gevoegd.²

In de tweede plaats is in het kader van de MDW operatie (Marktwerving, Deregulering en Wetgevingskwaliteit) het rapport «Concessie en aanbesteding, geen doel maar middel» verschenen. In dit rapport wordt onderzocht hoe de kwaliteit en financiële doelmatigheid van de uitvoering van publieke diensten kan worden bevorderd door gebruik te maken van concessieverlening en aanbesteding. In het kader hiervan heeft het Nederlands Economisch Instituut (NEI) op basis van een selectie-instrument, waarmee door middel van een snelle inventarisatie publieke taken getoetst kunnen worden op hun geschiktheid voor uitbesteding door concessieverlening, een inventarisatie gemaakt van (publieke) taken waarbij een nader onderzoek of concessieverlening kan worden toegepast, vruchtbaar lijkt. Het betreffende rapport is eveneens bijgevoegd.² In het kader van het kabinetsbeleid om Publiek Private Samenwerking op gecontroleerde wijze te verbreden, wordt al concreet uitwerking gegeven aan de aanbesteding van concessies voor realisatie en exploitatie van o.a. weg- en spoorinfrastructuur.

Beide instrumenten, competitieve dienstverlening (CDV) en concessie en aanbesteding (C en A), vormen een verrijking van het instrumentarium gericht op een zakelijker overheid. Beide concepten zijn in dat kader nauw verbonden aan andere instrumenten zoals Publiek Private Samenwerking, Innovatief aanbesteden en Professioneel Inkopen en Aanbesteden. Centraal bij al deze concepten is dat zij in meer of mindere mate gebaseerd zijn op uitbesteding van taken aan de marktsector. Aanbesteding is bij al deze concepten het aangewezen selectie-instrument om de beste prijs-kwaliteit te realiseren met de beschikbare overheidsmiddelen.

In paragraaf 2 hierna wordt eerst ingegaan op de karakteristieken van, en samenhangen tussen, de verschillende genoemde instrumenten en concepten. Het geeft een handvat voor gebruik en afbakening van de diverse instrumenten en concepten. Vervolgens gaat paragraaf 3 in op het MDW rapport Concessies en aanbestedingen. In paragraaf 4 wordt het concept Competitieve Dienstverlening zoals dat nader ingevuld is in het handboek, nader toegelicht. In paragraaf 5 wordt het kabinetsstandpunt inzake beide rapporten gegeven.

2. Concepten ter verbetering van de uitvoering van (publieke) dienstverlening: karakteristieken en samenhangen

De vraag of men in een of andere zin de markt wil betrekken bij de uitvoering van overheidstaken, is in eerste instantie een vraag van beleidsmatige en politieke aard. Men kan zich bepaalde overheidsactiviteiten voorstellen, waarvan het gelet op de aard van het publieke belang ondenkbaar is dat deze worden uitbesteed dan wel dat de markt daar anderszins een rol in speelt. Hoe nu precies die «harde kern» van het publieke belang

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000.

² Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

eruit ziet, is in dit kader niet zozeer van belang. Opvattingen daarover variëren in de tijd, zijn afhankelijk van technologische ontwikkelingen etcetera. Waar het om gaat, is dat ten aanzien van de resterende overheidstaken zich steeds de vraag laat stellen of het zinvol is dat de overheid die taak zelf op zich neemt of dat ze die uitbesteedt aan de markt. Kortom, inbesteding of uitbesteding. In het kader van zowel CDV als PPS zijn kwantitatieve instrumenten ontwikkeld om op basis van financieel-economische analyse de keuze tussen in- of uitbesteden te valideren. Daadwerkelijke uitbesteding kan vervolgens gebaseerd zijn op verschillende contractvormen: traditioneel, innovatieve contracten en PPS (concessie) contracten.

Wat betreft overheidsdienstverlening kan een nader onderscheid gemaakt worden tussen interne dienstverlening en dienstverlening aan het publiek. Bij interne dienstverlening verleent de overheid diensten aan zich zelf; dit kan gezien worden als intermediaire productie. De vraag naar in- of uitbesteding kan bij interne dienstverlening met behulp van CDV beantwoord worden. CDV is een proces, waarin de interne dienstverlening vergeleken wordt met dienstverlening door de markt¹ (zie verder paragraaf 4). Vergelijking vindt plaats op basis van enerzijds de ontwikkelde Meest Efficiënte Organisatie bij de overheid (MEO) welke is gebaseerd op minimalisering van de kosten voor de uitvoering van de betreffende activiteiten, en anderzijds varianten in de vorm van concrete biedingen van private partijen. De vergelijking vindt plaats op basis van een daadwerkelijke concurrentiestelling tussen de verschillende interne en externe biedingen.

Gaat het om dienstverlening aan het publiek, in plaats van aan de overheid zelf, dan kan uitbesteding via concessieverlening een rol spelen. Het rapport C en A definieert concessieverlening als het door de overheid onder specifieke voorwaarden aan een derde opdragen van publieke diensten, waarbij die derde in belangrijke mate een exploitatierisico draagt². De werkgroep heeft een checklist ontwikkeld om te bezien wanneer concessieverlening kan worden toegepast (*kan het?, mag het?, werkt het?*).

De werkgroep heeft voorts een inventarisatie laten maken van welke overheidstaken in aanmerking lijken te komen voor concessieverlening.

Concessies met bekostiging door de overheid dan wel concessies met bekostiging door gebruikers, zullen vaak centraal staan in arrangementen voor publiek-private samenwerking voor de realisatie van overheidsinvesteringen. De concessie is een vorm waarmee een vergaande taak- en risico-overdracht naar de private sector mogelijk is en die effectieve prikkels bevat voor de levering van diensten aan de overheid en het publiek. Wordt gebruik gemaakt van een concessie met bekostiging door gebruikers, dan levert de private contractant de diensten feitelijk aan de burger.

Niet elke uitbesteding kan als publiek-private samenwerking worden aangemerkt. PPS wordt toegepast in die situaties waarin een vergaande overdracht van risico's – niet politieke risico's – naar de marktsector haalbaar is. Private partijen worden integraal verantwoordelijk voor de aanleg, het beheer en onderhoud, de financiering en eventueel de exploitatie van overheidsinvesteringen. Het publiek belang en de kwaliteit van de dienstverlening wordt bewaakt door de private contractant aan te sturen op basis van een publiek programma van eisen (randvoorwaarden) en prestatiebeloning. De implementatie van pps is tot dusverre met name gericht op investeringsprojecten waarmee rechtstreeks diensten aan de burger worden geleverd (transportinfra, waterzuivering, ICT-projecten, stedelijke ontwikkeling, etcetera).

¹ Soms wordt dienstverlening door de markt aangeduid met externe dienstverlening. Dit kan gemakkelijk tot verwarring leiden, omdat externe dienstverlening, in die betekenis gebruikt, niet het tegengestelde is van interne dienstverlening.

² Risico-overdracht is overigens ook een belangrijk element van de andere reeds genoemde concepten om de uitvoering van (publieke) taken te verbeteren.

Het is zaak het contract goed te onderscheiden van proces-begrippen als aanbesteding¹ of CDV, die aan het contract voorafgaan. Zo is Innovatief aanbesteden een vorm van aanbesteden, die leidt tot een innovatief contract. Tegenover de meer traditionele contracten op basis van veelal gedetailleerde bestekken moet bij innovatieve contractvormen gedacht worden aan turn-key, design-build of design-build-maintain-contracten. PPS-contracten zijn gebaseerd op een concessie en gaan vaak nog een stap verder, b.v. build-operate-transfer-, of design-build-finance-maintain contracten.

Afbakeningsproblemen zullen met behulp van het in deze paragraaf geschetste kader wellicht niet altijd vermeden kunnen worden. De vraag wat het beste instrument of de beste procedure is bij de doorlichting van een bepaalde uitvoeringsvorm, is niet altijd eenduidig te beantwoorden. De instrumenten en concepten zijn deels nog in ontwikkeling. Bovendien zal het gebruik van instrumenten niet alleen op theoretische merites beoordeeld moeten worden, maar ook moeten afhangen van praktijkervaringen. Het succes van de concepten en instrumenten zal zich voor een deel nog moeten bewijzen.

3. Concessieverlening en aanbesteding: toelichting en kabinetsreactie

De werkgroep, onder voorzitterschap van prof. dr. D.J. Wolfson, heeft twee vragen onderscheiden: de «wat-vraag» en de «hoe-vraag». De «wat-vraag» heeft betrekking op datgene waarvoor de overheid verantwoordelijkheid neemt omdat zij dat als een publiek belang ziet. De inhoud van de wat-vraag wordt door de werkgroep als een gegeven beschouwd. Bij de hoe-vraag stelt de werkgroep de vraag centraal welk coördinatie-mechanisme het meest geschikt is om de overheidsdoelstellingen te bereiken: regulering of transactie. Beide coördinatiemechanismen kennen hun eigen voor- en nadelen. Door veranderingen in de samenleving (individualisering, internationalisering en technologische ontwikkelingen) wordt de toepassing van transactiemechanismen in een aantal situaties een aantrekkelijk alternatief voor regulering. De twee kernvragen die door de overheid hierbij moeten worden beantwoord zijn: kunnen dergelijke marktanaloge oplossingen functioneren en worden publieke belangen daarbij afdoende gewaarborgd. De werkgroep concludeert dat onder de juiste voorwaarden publieke belangen niet alleen kunnen worden gegarandeerd, maar juist worden versterkt door het gebruik van transactiemechanismen.

Voor de waarborging van publieke belangen ontwikkelt de werkgroep een gelaagd model van beleid en uitvoering. De overheid gaat hierbij in de bovenste laag met een of meer mededingende opdrachtnemers een contract aan voor de uitvoering van publieke taken, bijvoorbeeld in de vorm van een concessie. De overheid geeft vervolgens invulling aan haar publieke verantwoordelijkheid door de uitvoeringsvoorwaarden te formuleren en op de naleving van de voorwaarden toezicht te houden. Door de onderlinge concurrentie worden potentiële opdrachtnemers geprikkeld een zo goed mogelijk aanbod te doen voor de uitvoering van de publieke dienstverlening. In de onderste laag moet de opdrachtnemer zelf transacties aangaan met individuele burgers, waarbij de opdrachtnemer het risico loopt dat bij onvoldoende presteren zijn diensten niet worden afgenomen en zijn voortbestaan in het geding komt. De prikkels voor een opdrachtnemer om optimaal te presteren worden groter naarmate de burgers meer mogelijkheden hebben om te kunnen kiezen uit diverse opdrachtnemers.

Vervolgens formuleert de werkgroep een aantal aandachtspunten voor de toetsing of concessieverlening en aanbesteding in een voorkomend geval

¹ Aanbesteding betreft het selectieproces waarbij marktpartijen bij elkaar worden gebracht en in concurrentie kunnen meedingen naar de opdracht. Wordt op die manier één partij geselecteerd met de laagste prijs, of de beste prijs-kwaliteitsrelatie voor geboden diensten, dan wordt het contract aan die partij gegund.

een reële optie kan zijn als middel om publieke diensten te verbeteren, gegroepeerd onder de kopjes: *Kan het?*, *Mag het?*, *Werkt het?*. Bij concessieverlening is de kern dat er een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie ontstaat, waarbij de opdrachtnemer onder gespecificeerde verplichtingen een recht tot exploitatie verkrijgt van de overheid en een substantieel risico loopt bij de uitvoering van de dienst. Aanbesteding ziet de werkgroep als een inkoopmechanisme om concurrentie tussen (potentiële) opdrachtnemers te verkrijgen. Aanbesteding kan onder meer worden gebruikt voor de toekenning van concessies.

Voorts heeft de werkgroep het NEI een onderzoek laten doen naar de rijksbegroting. De werkgroep komt op basis van dit onderzoek tot de conclusie dat haar checklist een bruikbaar instrument vormt voor het beantwoorden van de vraag of concessieverlening in een concreet geval een reële mogelijkheid is en wat de aandachtspunten zijn. De onderzoekers hebben vervolgens een voorlopige lijst opgesteld van publieke taken, waarbij concessieverlening op het eerste gezicht veelbelovend lijkt. De werkgroep acht verder onderzoek noodzakelijk.

4. Competitieve Dienstverlening: toelichting en vervolg

Het interdepartementale beleidsonderzoek (IBO), onder leiding van de Directeur Generaal Economie en Financiën van het Ministerie van Defensie drs. E.H. Wellenstein, inzake Competitieve Dienstverlening (CDV) komt voort uit het IBO Uitbesteding ondersteunende eenheden Defensie, waarvan het eindrapport «Defensie in competitie» op 12 juli 1999 aan de Tweede Kamer is aangeboden.

Volgens de taakopdracht behorende bij het IBO CDV was het onderzoek gericht op het ontwikkelen van een rijksbrede instrumentatie voor Competitieve Dienstverlening (CDV). Het onderzoek is uitgevoerd langs de lijnen van drie te verrichten taken:

- 1) Het opstellen van een handboek CDV voor het Ministerie van Defensie.
- 2) Het introduceren van uitgangspunten voor CDV binnen de rijksoverheid.
- 3) Het onderzoeken van de mogelijkheden voor het bieden van een structurele plaats voor CDV binnen de bedrijfsvoering van de rijksoverheid.

De taakuitvoering van de rijksoverheid is afhankelijk van een groot aantal geleverde diensten, van salarisadministratie en automatisering tot werving en selectie en onderhoud. Een belangrijk deel van deze diensten wordt geleverd door bekwame en ervaren onderdelen van de rijksoverheid. Toch moeten ook de mogelijkheden worden gezien van het eventueel verkrijgen van deze diensten op alternatieve manieren, hetgeen kan leiden tot kwaliteitsverbetering en grotere efficiency en mogelijke andere voordelen waarvan de rijksoverheid kan profiteren. Competitieve Dienstverlening is een middel om deze alternatieve manieren te bezien en met elkaar te vergelijken.

Competitieve Dienstverlening is een instrument waarmee interne dienstverlening in competitief verband wordt vergeleken met potentiële externe dienstverlening, dit op basis van objectiveerbare en meetbare gegevens. CDV is gericht op het op de meest efficiënte wijze verkrijgen van dienstverlening die voldoet aan de daaraan gestelde eisen. Een CDV-proces richt zich dus op het vraagstuk van inbesteden of uitbesteden van diensten. Hierbij concentreert het CDV-proces zich op de dienstverlening, zoals bijvoorbeeld het verrichten van onderhoud of het verlenen van automatiseringsdiensten.

De kracht van Competitieve Dienstverlening is dat het een instrument biedt om het functioneren van de dienstverlening binnen de rijksoverheid te verbeteren en mogelijke budgettaire voordelen te behalen. Uitbesteding van de dienstverlening is geen doel op zich, maar een van de mogelijkheden om de dienstverlening te verbeteren. CDV biedt namelijk tevens het onderdeel binnen de rijksoverheid dat thans de bestaande leverancier van de dienst is, de kans om mee te dingen bij de aanbesteding van de dienst. Indien dit interne onderdeel de beste bieding doet, kan het de competitie winnen en de betreffende dienst blijven leveren.

Hiermee wordt de rijksoverheid niet alleen gestimuleerd om zich zoveel mogelijk te richten op de vereiste kwalitatieve uitvoering van de taken, maar ook die uitvoering zo efficiënt mogelijk te verrichten. Dit verbetert niet alleen de kwaliteit van het produkt van de rijksoverheid, maar kan tevens leiden tot budgettaire voordelen. Verder wordt met CDV beoogd het competitief en resultaatgericht denken binnen de rijksoverheid te stimuleren.

5. Competitieve Dienstverlening en Concessies en aanbestedingen: een voortvarende aanpak

5.1. Algemeen

Het kabinet is van mening dat de rapporten van de MDW werkgroep Concessies en aanbestedingen en de IBO werkgroep Competitieve Dienstverlening zeer goede concepten bieden om het instrumentarium gericht op een meer zakelijke overheid, te versterken. De concepten bieden de departementen, en meer in het algemeen de gehele overheid, een stevige prikkel om de uitvoering en vormgeving van het beleid nog eens goed tegen het licht te houden en te werken aan een verbetering daarvan.

Het kabinet is van mening dat daarbij de publieke belangen goed moeten worden gewaarborgd. De in beide rapporten ontwikkelde concepten en instrumenten voldoen aan deze randvoorwaarde. Sterker nog, het kabinet is van mening dat de in beide rapporten ontwikkelde concepten en instrumenten, bij een adequate toepassing, juist bijdragen aan een betere waarborging van de door de overheid gedefinieerde publieke belangen.

5.2. Het MDW rapport

Het kabinet is van mening dat de grote verdienste van het MDW rapport Concessies en aanbestedingen is dat het instrument van concessieverlening en aanbesteding niet geïsoleerd wordt benaderd, maar wordt geplaatst in een breder verband. Door de diverse ontwikkelingen in de samenleving wordt aanbodsturing in toenemende mate bemoeilijkt doordat de overheid over onvoldoende informatie beschikt. De werkgroep wijst terecht op het belang dat door het invoeren van transactie-mechanismen, waar dat mogelijk is, vraagsturing ontstaat. Hierdoor worden uitvoerders geprikkeld om rekening te houden met de wensen van de afnemers en krijgen afnemers prikkels om niet te overvragen. Daarmee worden publieke belangen beter gewaarborgd. Samenvattend meent het kabinet dat concessieverlening en aanbesteding een zeer nuttige bijdrage kunnen leveren aan een beter uitvoering en waarborging van (publieke) taken. Het gaat om instrumenten met veel potentie.

Het kabinet ziet de inventarisatie van het NEI als bruikbaar materiaal, waarvan in de toekomst zinvol gebruik kan worden gemaakt. In het interdepartementaal beleidsonderzoek RIVM zal ook de variant van concessieverlening worden gezien. Voorts wordt op de departementen nagedacht over mogelijke andere pilots. Verder zal het materiaal van het

NEI worden gebruikt bij de oriëntatie voor de vierde tranche van MDW projecten.

5.3. Het IBO rapport CDV

Het kabinet beoordeelt het instrument Competitieve Dienstverlening als een waardevolle aanvulling op het bestaande uitvoeringsinstrumentarium. Het doorlopen van een CDV proces is vergelijkbaar met een veranderingsproces, met gevolgen voor werkwijze, organisatie en personeel. Gebruik van CDV vergt dan ook zorgvuldigheid. Zo is het van belang dat, voorafgaande aan het opstarten van een CDV proces, een adequate afweging plaatsvindt van de mogelijk door CDV te veroorzaken onrust en de te verwachten voordelen ervan. Vanwege het feit dat het doorlopen van een CDV-proces veel tijd en inspanning kost, acht het kabinet met name diensten waarvoor substantiële investeringen of reorganisaties zijn gepland, geschikt om voor CDV in aanmerking te komen. Het betreft hier immers diensten waarbij, doordat omvangrijke financiële of organisatorische veranderingen aan de orde zijn, uitzicht bestaat op opbrengsten die de CDV inspanningen rechtvaardigen. Daarnaast is CDV in het bijzonder te overwegen bij diensten waarvan, bij interne uitvoering, de continuïteit danwel doeltreffendheid, bijvoorbeeld als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt, onvoldoende kan worden gewaarborgd. De selectie van diensten die in aanmerking komen voor CDV, baseert zich aldus op de criteria: Presteren, Reorganiseren en Investeren. De werkgroep benadrukt dat alléén die diensten het CDV proces kunnen ingaan, die voldoende generiek van aard zijn, en waarvan de producten voldoende duidelijk en afdoende te definiëren en meetbaar zijn, en waarbij voldoende concurrentie op de markt bestaat.

Nadat besloten is tot het ingaan van een CDV proces, dient ook bij de daadwerkelijke toepassing van het instrument zorgvuldigheid te worden betracht. Het CDV proces biedt immers de mogelijkheid dat bij de aanbesteding van een dienstverlenende opdracht, naast marktpartijen ook de bestaande interne leverancier meedingt. CDV moet dientengevolge qua inhoud en qua proces voldoen aan de eisen die uit hoofde van mededinging zijn gesteld.

Het onderzoek heeft specifiek geleid tot de opstelling van twee handboeken: één ten behoeve van Defensie en één in concept ten behoeve van de rijksoverheid als geheel. Met het handboek CDV voor Defensie, dat is aangewezen als proeftuin, kunnen bij Defensie de eerste ervaringen worden opgedaan met de inzet en werking van het CDV-instrument. Het (concept) rijksbrede handboek biedt een goede basis om CDV breder te introduceren dan alleen bij Defensie. Langs de lijnen van de inmiddels gestarte IBO's naar drie rijksbrede CDV-onderwerpen (Accountancy, Postverwerking en Facilitaire Salarisbureau's) wordt het rijksbrede handboek op zijn merites getoetst.

5.4. Financiële kader en prikkels

Het kabinet heeft de volgende beleidslijn ontwikkeld. Deze beleidslijn sluit aan bij het Handboek CDV en bij de regels van het begrotingsbeleid in het algemeen en die voor de verkoop van staatsbezit in het bijzonder.

Efficiencywinst wordt ten gunste van het desbetreffende departement gebracht. De efficiencywinst komt tot uitdrukking in de vorm van vrijval die per saldo in de begroting en de meerjarencijfers optreedt.

Voor de verkoop van staatsbezit geldt het volgende. Worden diensten eerst intern geleverd met behulp van vaste activa, dan worden deze vaste

activa verkocht en komen de verkoopopbrengsten ten gunste van de staatsschuld. Met de schuldverlaging hangt samen een bedrag van rentevrijval. Per geval zal worden overlegd over het deel van de rentevrijval dat ten gunste van het desbetreffende ministerie wordt gebracht.

Het kabinet vindt dat de departementen hiermee een adequate financiële prikkel krijgen om de instrumenten CDV en C+A toe te passen.

5.5. De verdere voortgang

Het kabinet wil dat de instrumenten CDV en C+A voortvarend zullen worden toegepast. In de bovenstaande paragrafen zijn reeds eerste stappen aangekondigd. Het introduceren van een financiële prikkel om de instrumenten toe te passen, moet een verdere concrete toepassing mogelijk maken. De departementen zullen in het vervolg in de in het kader van het VBTB proces op te stellen bedrijfsvoeringsparagraaf jaarlijks verslag doen van hun acties en resultaten met betrekking tot de toepassing van de instrumenten concessies en aanbestedingen en competitieve dienstverlening, te beginnen in de jaarverslagen van voorjaar 2002.

De Minister van Economische Zaken,
A. Jorritsma-Lebbink

De Minister van Financiën,
G. Zalm

De Minister van Defensie,
F. H. G. de Grave